

Justisminister Anders Anundsen
postmottak@jd.dep.no
Kopi: Politidirektør Reidar Humlegård
politidirektoratet@politiet.no

26. mai 2016

Nye retningslinjer for fødested i passet fratar norske statsborgere fødested.

Antirasistisk Senter har fått henvendelser fra norske statsborgere som ved fornyelse av pass har fått beskjed om at de ikke lenger får sitt fødested oppført i passet. Dette på tross av at de tidligere har hatt pass som oppgir fødested. Begrunnelsen er at er bekreftelsen fra opprinnelseslandets offentlige myndigheter angående slik informasjon ikke er framskaffet, eller at den dokumentasjonen som er lagt fram ikke er godkjent av norske myndigheter.

Vi har etter kontakt med Oslo Politi fått bekreftet at en nyordning er innført når det gjelder borgere med opprinnelse i «gruppe 2-land», og at man nå ikke vil føre opp fødested dersom dette ikke er dokumentert på en måte som godkjennes av Folkeregisteret. Gruppen omfatter i alt 31 land, 20 afrikanske, 10 asiatiske og ett europeisk.

Umiddelbart fører dette til stor frustrasjon og irritasjon, samt dessuten at køene på passkontorene blir lange og går sakte. De nye retningslinjene tilkjenner manglende tillit til de statsborgerne de gjelder, og til dokumentasjon de har framlagt.

I utgangspunktet stusser vi over begrunnelsen til dette grepet, hva foranledningen er, og hvilke utfordringer det er tenkt å løse. I den større sammenheng er vi redde for hva dette vil bety for rettssikkerhet og tilhørighet, og hvilke konsekvenser dette vil ha for hverdagen for dem det angår.

Det kan være mange grunner til at dokumentasjon ikke finnes, eller er den ikke er mulig å få tak i. Dette er forhold enkeltindivider ikke har ansvar for. Disse individene har likevel maktet å sannsynliggjøre sin identitet, i og med at de har oppnådd norsk statsborgerskap. Med dette grepet trekker de norske myndigheter tilbake troverdigheten.

At en til alt overmål har valgt å innføre «fødested ukjent» betyr at norske myndigheter ikke bare sier at de har valgt å ikke tro på opplysninger vedkommende har gitt og dokumentasjon som er framlagt, og som er belagt så godt som det etter forholdene er mulig, men at fødested faktisk kan være hvor som helst.

Vi har i vårt rådgivningsarbeid flere ganger møtt mennesker som er blitt mistrodd av norske myndigheter, og hvis dokumentasjon er blitt underkjent, når det gjelder deres identitet og fødested, og som resultat har mistet statsborgerskap og oppholdstillatelse. Dette er store konsekvenser basert på en svak begrunnelse med hemmeligholdt bevisførsel som verken kan etterprøves eller imøtegås. Dette er ikke en rettsstat verdig.

Fødested er en del av ens identitet. Personene det angår vet hvor de er født, og de har sannsynliggjort dette. Nå blir de på generelt grunnlag mistrodd, og ansvarliggjort for mangelfulle rutiner i hjemlandets administrasjon. Dermed senker norske myndigheter rettssikkerhetsstandarden i vårt land.

Hvilke konsekvenser «fødested ukjent» vil ha når det gjelder visumsøknader og grensepasseringer vet ikke vi, men vi vil tro at det vil medføre ulempe.

Endringen er så vidt vi vet ikke sendt på høring. Det er ukjent for oss hvem som har deltatt i beslutningsfatningen, men en beslutning som har store konsekvenser for mange enkeltpersoner, må underlegges en grundig vurdering og ikke bare sendes ut i retningslinjer og rundskriv.

Slik dette nå er gjort, virker det som en har ønsket å unngå offentlighetens søkelys.

- Vi vil med dette sterkt anmode departementet om å trekke tilbake retningslinjene.
- Vi mener at en så stor endring ikke skal gjennomføres uten først å bli gjort gjenstand for høringsrunde, med en presentasjon av hvilke utfordringer som skal møtes/løses, og en grundig konsekvensvurdering fra ulike vinkler når det gjelder løsningsmekanismer.
- Ikke de fleste omstendigheter bør «fødested ukjent» unngås, når fødested der det foreligger kvalifisert sannsynlighetsovervekt.

Med vennlig hilsen

Rune Berglund Steen
Leder, Antirasistisk Senter

Mari K. Linløkken
Nestleder, Antirasistisk Senter